

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **A. H.**, státní příslušnost Arménská republika, zast. Mgr. Helenou Pindejovou, advokátkou, se sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 7. 2023, č. j. OAM-1031/ZA-ZA15-ZA19-2022, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 9. 2023, č. j. 41 Az 35/2023-34,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 9. 2023, č. j. 41 Az 35/2023-34, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 7. 2023, č. j. OAM-1031/ZA-ZA15-ZA19-2022, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobkyni náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši celkem **10.200 Kč**, k rukám její zástupkyně Mgr. Heleny Pindejové, advokátky, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný shora uvedeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) rozhodl, že opakovaná žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany ze dne 22. 11. 2022 je nepřipustná podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Řízení o této žádosti proto zastavil podle § 25 písm. i) téhož zákona.

II.

[2] Žalobkyně se bránila proti napadenému rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), který ji v záhlaví označeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) zamítl.

[3] Krajský soud předeslal, že žalobkyně ve své první žádosti o udělení mezinárodní ochrany, kterou učinila v červenci 2019, uváděla jako důvody přání být v blízkosti hrobu svého staršího syna, který zemřel a má hrob ve Spolkové republice Německo, obavy z nástupu svého mladšího syna na základní vojenskou službu a také svůj zdravotní stav spočívající v psychickém onemocnění. V nyní posuzované opakované žádosti tyto důvody stěžovatelka opakuje. Tedy neuvádí nic nového, co by bylo relevantní z hlediska udělení mezinárodní ochrany v žádné z jejích forem. Upozornil na to, že žalovaný a také krajský soud se těmito důvody již v předchozích rozhodnutích týkajících se první žádosti o udělení mezinárodní ochrany zabývali.

[4] Krajský soud však nevyločil, že za určitých podmínek a ve spojení s dalšími relevantními skutečnostmi a zjištěními může výrazné zhoršení zdravotního stavu, byť souvisí s nemocí, jíž se žalovaný v rozhodnutí o první žádosti zabýval, představovat novou skutečnost ve smyslu § 11a zákona o azylu. Současně však zdůraznil, že žalobkyně nedoložila, že k takovému výraznému zhoršení jejího zdravotního stavu došlo. Přestože předložila lékařské zprávy z let 2022 i 2023, z nichž shodně vyplývá, že trpí depresivní fází s psychotickými prvky, neplyne z nich výrazné zhoršení zdravotního stavu žalobkyně, tedy to, že by její psychický stav byl výrazně horší, než tomu bylo v dříve v době rozhodování o její první žádosti. Stejně či obdobné problémy, jako v nyní předložených lékařských zprávách, byly též obsahem lékařských zpráv, na základě kterých rozhodl žalovaný o neudělení mezinárodní ochrany v rozhodnutí o první žádosti. Krajský soud tudíž přisvědčil žalovanému v tom, že u žalobkyně nedošlo k takové změně zdravotního stavu, která by byla významná z hlediska posouzení podmínek pro udělení mezinárodní ochrany.

[5] Krajský soud nesouhlasil ani s námitkou, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, pokud si přes žalobkyní udělený souhlas neobstaral od její ošetřující lékařky odborné vyjádření ohledně možného dopadu vycestování žalobkyně na její psychický stav. Uvedl, že v tomto směru tíží důkazní břemeno žalobkyni a nelze jej přenášet na žalovaného. Ten si sice může v případě pochybností vyžádat přístup ke zdravotní dokumentaci žadatele, ale nemá povinnost tak učinit. Jelikož žalobkyně předložila lékařské zprávy, které popisovaly její zdravotní stav objektivně, a žalovaný je zohlednil, aniž z nich vyplývalo podstatné zhoršení jejího zdravotního stavu do té míry, že by bylo třeba opakovanou žádost o mezinárodní ochranu věcně posoudit, nepochybil, pokud si zdravotní dokumentaci či zprávu ošetřující lékařky žalobkyně neopatřil.

[6] Nakonec krajský soud nepřisvědčil ani námitce o tom, že by vycestování žalobkyně bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, tedy že by bylo nepřiměřeným zásahem do jejího soukromého a rodinného života. Opětovně zdůraznil, že všechny žalobkyní tvrzené skutečnosti již žalovaný posoudil v řízení o její první žádosti.

III.

pokračování

[7] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nyní brojí proti napadenému rozsudku kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Navrhuje zrušit napadený rozsudek i napadené rozhodnutí a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení.

[8] Stěžovatelka namítá, že žalovaný nezjistil dostatečně skutkový stav věci, a neměl tudíž dostatečné podklady k tomu, aby mohl posoudit, zda stěžovatelka uvedla nové skutečnosti v opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany za situace, kdy si žalovaný přes souhlas udělený z její strany nevyžádal zprávu od její ošetřující lékařky. Ta se měla týkat vlivu jejího vycestování zpět do Arménie na její psychický stav a možnou prognózou jejího onemocnění. Pokud by taková nová skutečnost byla zjištěna, zakládala by důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

[9] Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem, že netvrdila žádnou novou skutečnost. Poukazuje na to, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany se počítá s tím, že žadatel běžně nemá důkazy o svých tvrzeních. Tak tomu bylo i v jejím případě proto, že v postavení žadatele o mezinárodní ochranu je stěžovatelce poskytována pouze základní lékařská péče hrazená státem a náklady na lékařskou zprávu o prognóze jejího onemocnění v případě návratu do Arménie takto kryty nejsou. Stěžovatelka sama nemá dostatek prostředků na její pořízení, které lékařka odmítla vystavit proto, že není kryto zdravotním pojištěním. Stěžovatelka je závislá na synovi, rodina je finančně limitována a nebyla schopna placený lékařský posudek obstarat. Jediným prostředkem na podporu tvrzení týkající se jejího zdravotního stavu tudíž bylo udělení souhlasu k tomu, aby si žalovaný vyžádal příslušnou lékařskou zprávu a mohl posoudit, zda je zde nová skutečnost odůvodňující věcné posouzení její opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[10] K závěrům krajského soudu ohledně obsahu předložených lékařských zpráv stěžovatelka dále dodává, že ty se zabývaly pouze aktuálním zdravotním stavem a byly vystaveny za účelem odůvodnění další léčby medikamenty. Nezabývají se však dopadem na psychický stav stěžovatelky v případě jejího návratu do Arménie, a nelze z nich proto dovozovat, že by tento návrat s ohledem na své onemocnění zvládla. Jelikož jak napadené rozhodnutí, tak i napadený rozsudek dovodily z lékařských zpráv skutečnosti, které z nich nevyplývají, jsou tato rozhodnutí nepřezkoumatelná.

[11] Stěžovatelka uvádí, že z důvodu svého onemocnění je zranitelnou osobou a návratu do Arménie se bojí. Již to zhoršuje projevy její nemoci. Její onemocnění je třeba hodnotit individuálně, což však žalovaný ani krajský soud neučinili.

[12] Podle stěžovatelky je kasační stížnost přijatelná. V judikatuře dosud nebyla plně řešena otázka, zda dostala své důkazní povinnosti, pokud důvodně nebyla schopna předložit listinný důkaz (lékařskou zprávu o svém zdravotním stavu) z důvodu nemožnosti jej obstarat pro nedostatek finančních prostředků, avšak umožnila jej žalovanému získat, neboť udělila souhlas s pořízením příslušného důkazu. Uvedené pochybení zasáhlo do jejího hmotněprávního postavení.

IV.

[13] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že se nedopustil ve správním řízení žádné nezákonnosti, vypořádal se se všemi rozhodnými skutečnostmi, opatřil si dostatek

informací, zpráv a podkladů a vycházel také z výpovědi stěžovatelky, kterou porovnal s informacemi o zemi původu. Kasační stížnost nepřesahuje stěžovatelčiny vlastní zájmy, a proto ji navrhuje odmítnout pro nepřijatelnost, nebo zamítnout jako nedůvodnou.

V.

[14] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti. Ta byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátkou.

[15] Ve věci rozhodoval u krajského soudu specializovaný samosoudce, Nejvyšší správní soud se proto v souladu s § 104a s. ř. s. zabýval nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele, tedy zda je přijatelná. Kasační stížnost je přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS.). O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[16] Jak již uvedeno, stěžovatelka přijatelnost kasační stížnosti dovozuje z toho, že dosud nebyla judikaturou zcela vyřešena otázka, zda dostala své důkazní povinnosti, pokud nebyla schopna předložit listinný důkaz (lékařskou zprávu zaměřenou na prognózu jejího psychického onemocnění v případě návratu do Arménie) z důvodu nemožnosti jej obstarat pro nedostatek finančních prostředků, avšak umožnila jej žalovanému získat, neboť udělila souhlas s porízením příslušného důkazu u jejího ošetřujícího lékaře.

[17] Jelikož krajský soud pochybil při posouzení otázky unesení důkazního břemene ze strany stěžovatelky a v důsledku toho v otázce správnosti postupu žalovaného při zjišťování skutkového stavu věci, Nejvyšší správní soud přijal kasační stížnost k meritornímu přezkumu.

[18] Kasační stížnost je důvodná.

[19] Stěžovatelka předně namítá, že napadený rozsudek (i napadené rozhodnutí) jsou nepřezkoumatelná rozhodnutí. Uvedené dovozuje z toho, že jak krajský soud, tak i žalovaný z lékařských zpráv, které stěžovatelka ve správním řízení předložila, dovodili ohledně stěžovatelčina zdravotního stavu skutečnosti, které z nich nevyplývají. Krajský soud (a shodně i žalovaný před ním) dospěl k závěru, že z lékařských zpráv neplyne, že by byl její zdravotní stav natolik vážný, aby sám o sobě vylučoval návrat do Arménie. Uvedená skutečnost však nezakládá kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů, nýbrž by mohla představovat skutečnost

pokračování

zakládající kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. K tomu se Nejvyšší správní soud vyjádří v další části tohoto rozsudku.

[20] Přestože stěžovatelka neuvádí jiné pochybení krajského soudu, které by bylo podřaditelné pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., Nejvyšší správní soud se tímto kasačním důvodem přesto zabýval, neboť k vadám spadajícím pod uvedený kasační důvod je povinen přihlížet z úřední povinnosti, tedy i pokud je stěžovatel nenamítá.

[21] Nejvyšší správní soud neshledal, že by napadený rozsudek vykazoval nedostatek důvodů či byl nesrozumitelný. Krajský soud v něm vypořádal všechny uplatněné žalobní body a dostatečně odůvodnil i svůj závěr o zákonnosti napadeného rozhodnutí o zastavení řízení o opakované stěžovatelčině žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Podrobně se pak věnoval splnění předpokladů vyplývajících z § 11a odst. 1 zákona o azylu, zejména otázce existence nové skutečnosti, která by mohla vést k opětovnému věcnému posouzení stěžovatelčiny nynější opakované žádosti, a vysvětlil důvody, z nichž dovodil, že tvrzený zdravotní stav spočívající v psychickém onemocnění takovou novou skutečností není, neboť nebylo prokázáno jeho výrazné zhoršení oproti předchozímu posouzení téže nemoci v první žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Neopomněl se vyjádřit ani k otázce možného zásahu vycestování do stěžovatelčina soukromého a rodinného života. Z napadeného rozsudku je zcela zřejmé, o jaké důvody krajský soud své závěry opřel, a v tomto ohledu odpovídá požadavkům na přezkoumatelnost plynoucím z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (např. rozsudky ze 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, publ. pod č. 133/2004 Sb. NSS, či z 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, publ. pod č. 787/2006 Sb. NSS). Jelikož Nejvyšší správní soud nedovodil ani jinou vadu řízení před krajským soudem s vlivem na zákonnost napadeného rozsudku, uzavírá, že kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. nebyl naplněn.

[22] Nejvyšší správní soud se tudíž věnoval námitce, podle níž krajský soud pochybil v závěru o tom, že stěžovatelka neunesla důkazní břemeno o zhoršení svého zdravotního stavu do té míry, že to představuje novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu odůvodňující opětovné věcné posouzení její žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[23] Krajský soud, který shodně jako žalovaný posuzoval splnění podmínek podle § 11a zákona o azylu [podle § 11a odst. 1 zákona o azylu, *podal-li cizinec opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, ministerstvo nejprve posoudí přípustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a to, zda uvedl nebo se objevily nové skutečnosti nebo zjištění, které a) nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení a b) svědčí o tom, že by cizinec mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a*] dospěl k závěru, že z lékařských zpráv, které ve správním řízení stěžovatelka předložila (z let 2022 a 2023 nacházejících se ve správním spise), nevyplývá výrazné zhoršení jejího zdravotního stavu a tyto nové zprávy se zásadně neodlišují od těch, které žalovaný měl k dispozici již při posouzení první stěžovatelčiny žádosti o udělení mezinárodní ochrany v roce 2019. Zdravotní stav a jeho výrazné zhoršení proto ani žalovaný ani krajský soud za novou skutečnost nepovažoval.

[24] Krajský soud přitom nepominul, že stěžovatelka poukázala na skutečnost, že lékařskou zprávu, která by se vyjádřila k prognóze jejího zdravotního stavu v případě

jejího vycestování a návratu do země původu a vlivu této skutečnosti na její zdravotní stav, nemohla obstat, neboť nebyla kryta ze zdravotního pojištění a lékařka takovou zprávu odmítla vydat. Stěžovatelka proto ve správním řízení navrhla, aby si tuto zprávu v případě potřeby vyžádal žalovaný. Krajský soud k tomu uvedl, že popsáním způsobem nelze přenášet důkazní břemeno na žalovaného a doplnil, že stěžovatelkou předložené lékařské zprávy jsou objektivní a dostačující k tomu, aby z nich bylo možno učinit úsudek o tom, zda se její zdravotní stav zhoršil natolik, že by to mohlo představovat novou skutečnost podle § 11a odst. 1 zákona o azylu.

[25] S uvedeným závěrem se však Nejvyšší správní soud neztotožňuje. Krajský soud svoje závěry opřel mimo jiné o judikaturu Nejvyššího správního soudu, zejména rozsudky ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005-58, a ze dne 20. 7. 2022, č. j. 10 Azs 42/2022-32, z nichž dovodil, že s ohledem na skutečnost, že zdravotní stav se týká výlučně stěžovatelčiny osoby, je na ní, aby tvrzené výrazné zhoršení zdravotního stavu v případě vycestování sama doložila, tedy aby předložila „*relevantní doklady*“. Nejvyšší správní soud však má za to, že ani z této judikatury nevyplývá, že tím, že žadatel o mezinárodní ochranu takovými doklady nedisponuje a sám není schopen je z objektivních důvodů (které nadto věrohodně uvádí) obstat, byť se jej týkají, a současně navrhne, aby je opatřil žalovaný a uvede k tomu všechny potřebné a zcela konkrétní údaje, přenáší důkazní břemeno na tento správní orgán.

[26] Z judikatury Nejvyššího správního soudu, která se týká opakovaných žádosti o udělení mezinárodní ochrany, vyplývá, že hlavním smyslem a účelem je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit postavení žadatele a které nemohl bez vlastní viny uplatnit během předchozího řízení. Zpravidla se přitom bude jednat o takové skutečnosti, ke kterým došlo v důsledku plynutí času. Jako takové lze připomenout např. změnu situace v zemi původu nebo změnu poměrů ve vztahu k osobě žadatele (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008-57, či usnesení ze dne 4. 10. 2018, č. j. 5 Azs 181/2018-45).

[27] Z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2018, č. j. 5 Azs 181/2018-45, dále plyne, že „[z]a nové skutečnosti nebo zjištění je pak ve smyslu procedurální směrnice nutno považovat nikoli jakékoli nové skutečnosti nebo zjištění, ale pouze takové, které by *prima facie* mohly mít dopad do hmotněprávního postavení žadatele.“ Takovou novou skutečností může být, jak správně vyslovil i krajský soud v napadeném rozsudku, výrazné zhoršení zdravotního stavu žadatele. A právě to tvrdila stěžovatelka ve své opakované žádosti.

[28] Podle § 9 zákona o azylu se i v řízení ve věcech mezinárodní ochrany použije správní řád, s výjimkou v něm vyjmenovaných ustanovení. Ustanovení § 52 správního řádu pojednávající o dokazování ve správním řízení mezi nimi není.

[29] Podle § 52 správního řádu, *účastníci jsou povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci* (důraz přidán soudem).

[30] Nejvyšší správní soud s ohledem na shora uvedené souhlasí s krajským soudem pouze v tom, že je to stěžovatelka, která má ohledně existence nové skutečnosti ve smyslu § 11a

pokračování

odst. 1 zákona o azylu důkazní břemeno. Nesouhlasí však již s navazujícím závěrem krajského soudu, podle něž se jedná o přenesení důkazního břemene na žalovaného za situace, kdy zcela konkrétní důkazní prostředek o určité tvrzené skutečnosti nemá žadatel o mezinárodní ochranu ve svém fyzickém držení a není z objektivních důvodů, které vyloží, schopen takový důkazní prostředek opatřit, a navrhone, aby jej obstaral žalovaný, v jehož moci je obstarat tento důkazní prostředek.

[31] Jak již shora uvedeno, stěžovatelka, vědoma si své povinnosti unést důkazní břemeno o existenci tvrzené nové skutečnosti, zde tedy o tom, že její zdravotní stav se výrazně zhoršil, resp. zhorší v případě jejího vycestování do země původu (s ohledem na skutečnost, že rozhodování o žádostech o mezinárodní ochranu je rozhodováním prospektivním, tedy zaměřeným do budoucna), uvedla zcela racionální a *prima facie* nikoliv smyšlené důvody, pro které sama potřebný a zcela konkrétní důkazní prostředek (lékařskou zprávu či odborné vyjádření její ošetřující lékařky o výrazném zhoršení zdravotního stavu v souvislosti s návratem do země původu; dále jen „lékařská zpráva“) obstarat nemůže. Navrhla proto, aby jej obstaral žalovaný, kterému udělila souhlas s přístupem do své zdravotní dokumentace. Tím unesla svoji povinnost důkazní vyplývající z citovaného § 52 správního řádu. Označila totiž zcela konkrétní důkazní prostředek k prokázání svého zcela konkrétního tvrzení. Prostá skutečnost, že jej sama není schopna předložit, neznamená, že své důkazní břemeno neunáší, resp. že jej přesouvá na žalovaného, jak chybně dovodil krajský soud.

[32] Ten k tomu v napadeném rozsudku dále uvedl, že v případě pochybností může vyžádat souhlas žadatele o mezinárodní ochranu s poskytnutím přístupu do jeho zdravotní dokumentace, nemá však takovou povinnost. O to však v souzené věci nejde. Stěžovatelka již v řízení o její opakované žádosti, konkrétně v podání ze dne 1. 2. 2023 (č. 1. 45 správního spisu), k němuž v příloze předložila lékařskou zprávu o svém zdravotním stavu ze dne 11. 1. 2023 (kterou označila za nejaktuálnější), mimo popis obtíží, kterými trpí a tím jak se projevují, výslovně uvedla, že „[p]okud by měl správní orgán za to, že přiložené lékařské zprávy dostatečně neprokazují závažnost stavu žadatelky, žadatelka přikládá svůj souhlas pro vyžádání odborného vyjádření její ošetřující lékařky MUDr. B. O., privátní psychiatrická ambulance, BAKYNA s.r.o. (...). Lékařka byla požádána při poslední návštěvě o napsání odborného vyjádření ke zdravotnímu stavu žadatelky a možnému vývoji její nemoci při stresové zátěži spojené s jejím odchodem z území a opuštění jejího syna, jehož řízení nebylo doposud ukončeno (míněno řízení mladšího stěžovatelčina syna o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany vedené samostatně – poznámka soudu), avšak z důvodu nedostatečného krytí zdravotní péče, kdy dochází ze strany zdravotní pojišťovny pouze k úhradě za zcela nezbytné úkony, lékařka poskytla pouze stručnou lékařskou zprávu ze dne 11. 1. 2022 (správně 2023 – pozn. soudu), již žadatelka tímto podáním dokládá.“ (důraz přidán soudem). Z uvedeného stěžovatelčina podání vyplývá i to, že tvrzené zhoršení zdravotního stavu považuje za skutečnost, která je nová a která proto opodstatňuje opětovné věcné posouzení její druhé žádosti o mezinárodní ochranu, neboť zakládá přinejmenším důvod pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, nelze-li dovodit udělení humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona.

[33] I když žalovaný dospěl k závěru, že stěžovatelkou předložené lékařské zprávy z let 2022 a 2023 nesvědčí o výrazném zhoršení jejího zdravotního stavu, uvedenou lékařskou

zprávu o prognóze stěžovatelčina zdravotního stavu na základě jejího návrhu neobstaral. Přitom ale v napadeném rozhodnutí vůbec nevysvětlil, proč tomuto návrhu nevyhověl. Krajský soud pak v napadeném rozsudku k tomuto postupu žalovaného, který považoval za správný, dodal, že nemá povinnost takový důkaz obstarat a nelze na něj důkazní břemeno svědčící stěžovatelce přenášet.

[34] Uvedený postup žalovaného by ale bylo možno obhájit pouze za předpokladu, že by stěžovatelka již ve správním řízení současně neuvedla, že pokud by měl žalovaný za to, že z předložených lékařských zpráv nebude mít závažnost stěžovatelčina zdravotního stavu žalovaný za dostatečně doloženou, navrhuje obstarání lékařské zprávy od její ošetřující lékařky, a současně dodala, že sama není z finančních důvodů schopná jej obstarat. Žalovaný proto pochybil, když nikterak nereagoval na návrh stěžovatelky ve správním řízení (viz citace části stěžovatelčina podání ze dne 1. 2. 2023 v odst. [32] výše), a namísto toho jen z předložených lékařských zpráv dovodil, že zdravotní stav stěžovatelky se výrazně nezměnil, a nedovodil proto, že se jedná o novou skutečnost.

[35] O přenesení důkazního břemene na žalovaného by se totiž jednalo tehdy, pokud by stěžovatelka sice tvrdila, že se její zdravotní stav výrazně zhoršil, avšak požadovala, aby toto její tvrzení prokázal správním orgánem, aniž by sama uvedla, z jakých důkazních prostředků má tento úsudek učinit. Tak tomu ovšem v souzené věci není.

[36] Shora citovaný § 52 správního řádu tedy hovoří o povinnosti účastníka řízení označit důkazy na podporu či k prokázání svých tvrzení; to ostatně koresponduje i dikcí § 11a odst. 1 zákona o azylu, podle nějž účastník má uvést nové skutečnosti (viz citace tohoto ustanovení v odst. [23]). Této povinnosti stěžovatelka dostala. Závěr krajského soudu o neunesení důkazního břemene je tak předčasný, neboť to, zda stěžovatelčino tvrzení o výrazném zhoršení zdravotního stavu bude navrženým důkazem prokázáno, tedy zda stěžovatelka unáší břemeno důkazní, by bylo možno vyhodnotit teprve poté, co by žalovaný navržený lékařský posudek obstaral a zjistil z něj skutečnosti, které by buď stěžovatelčina tvrzení vyvrátily, nebo potvrdily. Žalovaný však takto nepostupoval, a ani nezohlednění tohoto důkazního návrhu nikterak neodůvodnil.

[37] Přitom, jak již také uvedeno výše, i krajský soud připustil, že výrazné zhoršení zdravotního stavu by v daném případě mohlo být novou skutečností, pokud by stěžovatelka uvedenou skutečnost prokázala (viz odst. 28. napadeného rozsudku). Stěžovatelka učinila vše, co na ní bylo možno s ohledem na skutkové okolnosti případu spravedlivě požadovat, aby své povinnosti důkazní dostala a své důkazní břemeno unesla.

[38] Krajský soud proto pochybil, pokud pro tuto vadu v postupu žalovaného při zjišťování skutkového stavu věci, tedy opomenutí důkazního návrhu ke stěžejní skutečnosti tvrzené stěžovatelkou, nezrušil napadené rozhodnutí a namísto toho uvedl, že žalovaný nemá povinnost provést takový důkaz, kdykoliv si o to žadatel požádá, a dodal, že ze stěžovatelkou předložených lékařských zpráv zhoršení jejího zdravotního stavu neplyne. Zcela však přehlédl, že právě pro případ, že by žalovaný nepovažoval předložené lékařské zprávy za dostatečné k prokázání jejího tvrzení o zhoršení zdravotního stavu (jako nové skutečnosti), navrhovala jako důkaz lékařskou zprávu své ošetřující lékařky. Bez toho, aby žalovaný ve správním řízení reagoval na stěžovatelčin důkazní návrh k perspektivě

pokračování

vývoje zdravotního stavu v případě vycestování, a to ať již jeho obstaráním, či řádně vypořádal, proč takový důkaz není v řízení potřebný (což se nesprávně krajský soud snažil napravit namísto žalovaného), nebylo možno učinit bezpečný závěr o tom, že stěžovatelka neunesla své důkazní břemeno o existenci nové skutečnosti relevantní z pohledu § 11a odst. 1 zákona o azylu a že ve stěžovatelčině případě není naplněn předpoklad pro věcné posouzení její opakované žádosti o mezinárodní ochranu. Jakkoliv tedy žalovaný v souladu s § 52 správního řádu není povinen provést jakýkoliv důkaz, který účastník navrhne či označí, je vždy povinen ve svém rozhodnutí řádně zdůvodnit, co jej vedlo k tomu, že nepovažoval účastníkem navržený důkaz za relevantní či potřebný (viz shodně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2008, č. j. 5 As 29/2009-48). K tomu v souzené věci nedošlo.

[39] Nejvyšší správní soud tedy s ohledem na vše výše uvedené shrnuje, že krajský soud se v napadeném rozsudku dopustil pochybení. Přestože žalovaný při zjišťování skutkového stavu porušil ustanovení o řízení před ním takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost napadeného rozhodnutí, krajský soud na tuto vadu nereagoval a napadené rozhodnutí nezrušil, ačkoliv stěžovatelka na vadu v postupu žalovaného v žalobě poukazovala. Je tudíž naplněn kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

VI.

[40] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Jelikož v dalším řízení by krajský soud nemohl učinit nic jiného než zrušit napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud spolu se zrušením napadeného rozsudku rozhodl i o zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., za přiměřeného použití § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.]. V něm je žalovaný vázán zde vysloveným závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. V dalším řízení tedy zváží důkazní návrh stěžovatelky učiněný v jejím podání ze dne 1. 2. 2023 a buď obstará stěžovatelkou navrhovanou lékařskou zprávu (či odborné vyjádření ošetřující lékařky stěžovatelky), nebo, za předpokladu, že neshledá pro takový postup opodstatnění, v novém rozhodnutí uvede důvody tohoto svého postupu.

[41] Nejvyšší správní soud rozhodoval ve věci jako poslední, je proto povinen podle § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodnout o celkových nákladech soudního řízení. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka jako v řízení úspěšný účastník má právo na náhradu nákladů řízení důvodně vynaložených v řízení proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl.

[42] Náhrada nákladů řízení o žalobě sestává z odměny za 2 úkony právní služby spočívající v přípravě a převzetí věci a sepisu žaloby [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby činí 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d), ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], za 2 úkony právní služby tudíž 6.200 Kč. Součástí nákladů právního zastoupení je i náhrada hotových výdajů související s výše uvedenými úkony právní služby v souladu s § 13 odst. 4 advokátního tarifu v rozsahu 2x300 Kč, tj. 600 Kč.

[43] Náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti sestává z odměny za 1 úkon právní služby spočívající v sepsu kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], která činí částku 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d), ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu]. S tím souvisí též náhrada hotových výdajů v souladu s § 13 odst. 4 advokátního tarifu v rozsahu 300 Kč.

[44] Zástupkyně stěžovatelky nedoložila, že je plátkyní daně z přidané hodnoty, o částku této daně se tudíž odměna a náhrada hotových výdajů nezvyšuje. Za řízení o žalobě a o kasační stížnosti stěžovatelce náleží náhrada nákladů řízení v celkové výši 10.200 Kč, kterou je žalovaný povinen uhradit k rukám právní zástupkyně stěžovatelky v přiměřené lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2024

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu